

ŠTEVILKA
LETO IX.
TRST 1962-63

5

BDIFAG

GALEB

LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno • Izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec • Ureja ga uredniški odbor • Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ul. Sv. Frančiška 20
Naslovno stran je napravil R. Hlavaty

VSEBINA

Vojan Arhar: Pust	97
Pred 100 leti se je rodil Ivan Trinko-Zamejski	98
Pavle Martinc: Kraške pripovedke	99
Danilo Gorinšek: Sodna razprava	101
Tone Seliškar: Dobro srce	102
Jevgenij Permjak: Kožuhočinasta kučma	104
Tonca Breščak: Zimski dan	106
R. Kragelj: Na valovih pragozdne reke	107
Fran Roš: Na vrtiljaku	111
Ludovika Kalan: Rdeči balonček potuje	112
Gustav Strniša: Slepoto dete	114
VI. Kodrič: Buči, buči morje Adrijansko	115
A. V.: O snegu in snežinkah	118
A. V.: Koliko tehta pika na »i«?	119
Miro P.: Zanimivosti iz filatelije	119
Naši mladi dopisniki	120

VOJAN ARHAR

Ilustriral: R. HLAVATY

**Kje so zdaj Primorci mali,
so se z ladjo odpeljali?**

**Danes vidim same račke,
veverice, miške, mačke,
viteze in kuharice,
žabe, kavboje, kraljice,
še pingvine tri s tečaja:
vsi gredo se ringaraja.
Godba piska: dideldu!
Vsakdo vriska: juhuhu!
se preriva, pleše, skače —
danes sploh je vse drugače!**

**Ker praznuje danes pusta,
Mihec peti krof že hrusta!**

PRED 100 LETI SE JE RODIL

Ivan Trinko - Zamejski

Severozahodno od Goriške in od reke Idrije, ki tvori mejo med Italijo in Jugoslavijo, se ob obeh bregovih reke Nadiže razprostira tja do visokega Matajurja hribovita pokrajina — Beneška Slovenija.

Skromna je ta dežela in še bolj skromni so njeni prebivalci, Beneški Slovenci, naseljeni tu že nad 13 stoletij. Skoro ob vznožju Matajurja, gorskega očaka Beneške Slovenije, leži vasica Trčmun.

V tej hribovski vasi, do katere vodijo le kamniti kolovozi, je bil v kmečki hiši »pri Pjernovih« rojen 25. januarja leta 1863 pesnik Beneških Slovencev Ivan Trinko-Zamejski. Nihče ni takrat slutil, da bo mali Vanc, kot so ga v njegovih otroških letih klicali domači in njegovi sovrstniki, postal velik mož ter celo buditelj in narodni voditelj Beneških Slovencev.

Ker je bil fantič odprte glave, so ga starši poslali v šole v bližnji Čedad, kjer se je tako izkazal, da je bil za pridnost odlikovan z zlato sveti-njo. Šolanje je nadaljeval v Vidmu in leta 1886 zapel novo mašo.

Kljub temu, da Beneški Slovenci niso nikoli imeli in še danes nimajo šol, v katerih bi se mladi ljudje učili v materinem jeziku, je slovenska beseda začela mladega Trinka navduševati že v osnovni šoli. Njegova blaga mati mu je bila prva učiteljica, prve slovenske knjige, ki jih je z ljubeznijo prebiral, pa so bile knjige Družbe svetega Mohorja. Že v mladih letih je bila v duši mladega Trinka močno utrjena in globoko zakoreninjena slovenska zavest.

Že kot študent v Vidmu je začel pesnikovati. Leta 1885 so bile natis-kane prve njegove pesmi. Iskreno prijateljstvo ga je vezalo z »goriškim slavčkom«, pesnikom Simonom Gregorčičem. Na Gregorčičevo pobudo so leta 1897 izšle v Gorici Trinkove »Poezije«.

Ivan Trinko pa ni bil samo pesnik in pisatelj, temveč se je uspešno ukvarjal tudi z glasbo in slikarstvom. Njegovo ime ni zaslovelo samo med Slovenci; veliko spoštovanje je užival tudi med italijanskimi izobraženci, kajti dolgo vrsto let je bil profesor modroslovja na liceju v Vidmu.

Poslednja leta svojega življenja je preživel v svoji rojstni vasi, kjer se je v začetku poletja leta 1954 za vedno poslovil od svojih rojakov.

Poleg Trubarja, Vodnika, Prešerna, Cankarja, Župančiča ter imen ostalih slovenskih vodnikov in prerokov bo v zgodovini slovenskega naroda z zlatimi črkami za vse čase zapisano tudi ime Ivana Trinka-Zamejskega.

KAKO JE NASTAL KRAS

Ko je ljubi Bogec ustvarjal ta veliki svet, je naredil ravnine in hribe, reke in morja, jezera in gozdove. Od jutra do večera je hodil po zemlji in hodil in gledal, kje bi primaknil nekaj lepote. In lepoto je dodajal skoraj povsod. Tu je naredil svet bolj raven in ploden, posadil trave in cvetice, sejal ajdo in pšenico, sadil koruzo in fižol. Tam je spet sadil mogočna hrastova drevesa, drugje nežne in vitke breze in jesene, spet drugje gabre in topole. Na drugih mestih se mu je zahotelo bohotnih bukovih in kostanjevih gozdov. Da pa ne bi bilo vse preveč enolično, je iz kamna sezidal visoke gore. Te je ponekje pokril z gozdovi in prelepimi cveticami, drugje jih je pokril z večnim snegom in ledom. Ves ljubi dan se je igral s tem našim svetom, kakor se igrate otroci s peskom. Kakor vi, tudi on ni bil zadovoljen s svojim delom. Zato je zemljo zdaj božal, zdaj kopal, zdaj poravnal, zdaj spet razkopaval in popravljal, zdaj sadil, zdaj spet ruval in presajal. Zvečer pa se je povzpел na najvišji hrib, da bi nekoli-ko pogledal sadove napornega dne.

Ozrl se je naokoli in bil je zadovoljen. Okoli njega se je razgrinjala prelepa pokrajina s hribi in dolinami, z gozdovi in travniki, z morji in rekami, z jezeri in ravninami. Vse je bilo smotrno narejeno.

»Toda prav tedaj, ko se je ozrl po ravninah, se mu je pogled zmračil. Nekaj ni bilo v redu. Opazil je namreč, da je med zidanjem hribov pozabil po ravninah precej nepotrebne kamenja. Sicer je to obžaloval, a ni bilo več pomoči, kajti truden je bil in bližala se je noč.

Naslednje jutro je imel ljubi Bogec mnogo drugega dela. Na kamenje po ravninah pa le ni pozabil. Poklical je največjega angela, ki je bil v trumi velikanov. Pravi orjak, in mu naročil: »Sešij si veliko vrečo in pojdi po vseh ravninah po svetu. Tam odstrani vse kamenje in ga odnesi v morje.« Angel je bil tega naročila vesel. Urno si je sešil velikan-sko vrečo in z njo zletel na svet. Po vseh ravninah od vzhoda do zahoda ter od severa do juga je pobiral nepotrebno kamenje in ga tlačil v vrečo. Ko je vse to opravil, si je opr-

tal vrečo na rame in jo nesel proti morju.

Medtem ko je orjaški angel pobiral kamenje in se je ljubi Bogec ukvarjal s svojimi črugimi deli, se je klatila po zemlji cela vojska zlodejev. Občudovali so, kaj je Bog naredil prejšnjega dne in z brzimi sli javljali poglavarju zlodejev v peklju, ki mu je ime Lucifer, vse novosti in spremembe. V vsem tem je videl Lucifer slabo znamenje. Lepo oblikovana zemlja njemu ni mogla biti v korist in zato je bil ves dan kar se da togoten. Eden od zlodejev, Aštanak po imenu, je zagledal angela, ki je pobiral kamenje in ga tlačil v vrečo. Aštanak je angelu sledil skoraj ves dan. Proti večeru pa, ko je angel z velikimi koraki stopal proti morju, je ta zlodej odbrzel v pekel in ves zadihan javil Luciferju, da nese angel polno vrečo kamenja v morje. Lucifer bi ne bil Lucifer, če ne bi ob tej novici od velike togote pobesnel. Iz peklenške kovačnice je vzel največji foveč in kakor strela stekel na zemljo. Ko je bil angel že blizu morja, se mu je Lucifer približal in podolg in počez prerezal vrečo. Tedaj se je velikanski kup kamenja vsul iz vreče in — nastal je Kras. Lucifer je še zado-

voljno zarezgetal kakor stara prehlajena kobila in stekel spet v pekel.

Angel se je žalostno ozrl na hudičevo delo. Skušal je sicer s svojo orjaško postavo poriniti velikanski

kup kamenja v morje, a je bil že toliko truden, da ga je le tu in tam nekoliko premaknil. Ker je videl, da ne gre, se je usedel in zajokal. Solze so mu tekle iz angelskih oči na kamenje. Dolgo je jokal in dolgo so njegove solze močile kraško kamenje.

Tedaj pa je ljubi Bogec končal svoje dnevno delo. Ko se je ozrl po svetu, je zagledal tudi nov kup kamenja in jokajočega angela. V hipu mu je bilo jasno, kaj se je zgodilo, in je obžaloval svojo nepazljivost. Šel je k angelu, ga potrepil po ramenu in rekel: »Ne jokaj več. V zemljo in travo, v gozdove in plodove se naj spremene tvoje solze.« In odjadrala sta v nebo.

»Tako vidiš, moj mali,« — je zaključila moja nona, — »je nastal Kras. Zato, ker je zlodjevo delo pogojeno z angelskimi solzami, so njegovi plodovi po količini rečki, a najboljši. Vse, kar raste na Krasu, je dobro. Le škoda, da je vsega premalo. Če bi ljubi Bogec ne končal svojega dela pred nočjo in bi angel jokal nekaj delj, bi morda bilo bolje.«

Tako mi je nona razložila nastanek Krasa. In jaz sem bil sveto prepričan, da je to res. Vprašal sem jo, kdo ji je to povedal. Odgovorila je: »Stari ljudje so mi to pravili, ko sem bila še majhna. In stari ljudje veliko vedo!« Sebe ni nikoli

imela za staro, čeprav jih je imela že krepko čez šestdeset. Dvomitni o resničnosti njenega pripovedovanja ni bilo mogoče, kajti če nekaj pove »nunca županja«, potem je gotovo čista resnica. Vsaj tako so rekli ljudje, ki so jo dobro poznali. (Dalje)

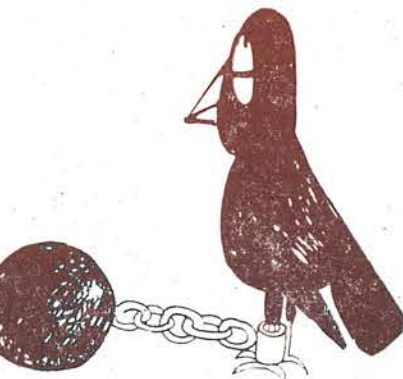
DANILO GORINSEK

Ilustriral: ALBIN ROGELJ

SODNA RAZPRAVA

Strnade, drozge in penice, škrjančke, taščice, sinice in sploh krilato vse občinstvo, ki prizadeva ga zločinstvo, obveščamo, da sredi loga zdaj sodna bo razprava stroga. Sodniki so že tamkaj zbrani — dve kavki, štirje črni vrani. Obtoženka — seve! — je sraka, obtožnica pa je le-taka: »Ves log je sraka oplenila, je kradla jajca, jih drobila in vdiralala je v ptičja gnezda.

To ni zločin največji resda, po kazni pa najhujši kliče to, da negodne še mladiče zahrbtno danes je napala in kruto jih je pokončala!« — Obtožnica je že prebrana, beseda je sodnikom dana, sodišče — kavki dve in vrani — pa sraki sodbo to naznani: »Zaradi vseh tatvin in vdorov, zaradi ptičjih vseh umorov morilska sračja ta golazen obsodi se na smrtno kazen. Za tole kazen ni preklica in izvrši jo uharica!« Tedaj — utihnejo pri priči. Ves sodni zbor oči zapiči v sosednji grm, pod njim opazi: tam — miška se med travo plazi. Zdaj brž »sodniki« sfifotajo do miške in jo — pokončajo... A sraka se med trnje zmaže, od tam »sodnikom« osle kaže. »Kaj druge sodil bi,« si pravi, »kdor masla — sam ima na glavi!«

DOBRO SRCE

Na morskem dnu je ležala siva školjka, zakopana v pesek, in pre-mišljevala:

»Kaj to, da me nihče ne mara? Nikomur nisem v napoto, nikogar ne nadlegujem, nikomur ne storim nič hudega, pa nimam nobenega prijatelja.«

Se je bila žalostna. Kako bi ne bila? Dolgčas ji je bilo, ker je gledala ribice. Kako so lepe, saj so nekatere pisane kakor mavrica. Školjka pa je siva kot morsko dno, nič kaj lepa. Še celo morski ježek in morsk-a zvezda sta bila ohola do nje.

Nekoč jo je velik rak zgrabil s svojimi kleščami, pa je bila pretrda, da bi jo zdrobil, in jezen zaradi tega je zagodrnjal:

»Za nobeno rabo nisi, še pojesti te ne morem!«

»Hvala lepa za tako dobroto!« si je mislila školjka, spet prav previdno odprla lupini in vprašala morskega konjička, ki je prilezel po stebelcu alge na dno:

»Vsaj ti mi delaj kratek čas, konjiček, lepo prosim!«

Morski konjiček se je zazibal na algi in se ji posmehoval:

»Tebi kratek čas delati? Ne bodi domišljjava in ne nadleguj dostojnih bitij! Saj še do pet ne znaš šteti.«

»Tega res ne znam,« si je mislila školjka. »Počemu pa je treba to v morju znati?«

Nekoč je priplaval k nji kovač, velika riba plemenitega rodu. Tudi njega je školjka ponižno ogovorila, toda kovač se je namrdnil, zaničljivo poškilil na školjko in ji dejal:

»Ne ogovarjaj gospode, nesnaga!«

In je odplaval ošabno, kot da je vse morje njegovo. Telebanu pa se še sanjalo ni, da se bo že čez nekaj ur cvrl v ponvi, kajti zaletel se je naravnost v ribiško mrežo in ribič ga je potegnil v čoln.

»Mene še človek ne mara!« je vzdihnila školjka in žalostno čepela v pesku vse dni in vse noči.

Še celo hobotnica, ta ostudni stvor morskega dna, ji ni privoščila lepe besede. Ker je ni mogla streti in posesati, ji je dejala porogljivo:

»Le počemu si pravzaprav na svetu? Še morski pes te ne povoha!«

»Že prav, že prav!« si je mislila školjka in od groze zaprla lupini, kajti morski pes se je bliskovito pogнал v globino, odprl gobec in pograbil hobotnico tako naglo, da se niti posloviti ni mogla.

Tako je školjka samevala in samevala, toda ker je bila tako ustvarjena, se je vdala v svojo usodo in potrpežljivo prenašala svojo zapuščenost.

A nekega dne je prišla na obrežje siromašna deklica. Bila je tako zapuščena kot školjka na dnu morja. Sedla je na skalo in otožno pre-mišljevala svojo usodo.

»Ne matere ne očeta nimam in nihče me ne pogleda,« je razmišljala. »Oblečena sem kot ciganka, a moje vrstnice se ponašajo s prstani, s koraldami, z uhani, jaz pa še glavnika ne premorem, da bi se počesala!«

In ko je tako gledala v morje in si s prsti česala lepe lase, jo je morje slišalo in uslišalo. Dvignil se

je val iz morskih globin in pljusnil školjko k njenim nogam. Deklica je pobrala školjko.

»Ah, vendarle nekdo, ki me je vzel v svoje roke!« si je dejala školjka, na stežaj odprla svoji lupini in glej, v školjki je zablestel prelep biser. Deklica je kriknila od veselja.

»No vidiš, pa sem le za rabo!« je dahnila školjka, preden jo je val potegnil nazaj v morje. »Lepo, siromašno deklico sem pa le osrečila! Tega ne zmorejo ne morski ježek ne konjiček ne kovač ne hobotnica ne morski pes!«

Toča povesti še ni konec. Ko si je deklica pripenjala biser, ki se je svetil kot majhno sonce, je prišel mimo star ribič, ki so mu sina ugrabili morski razbojniki. Ves je bil skrivljen od žalosti.

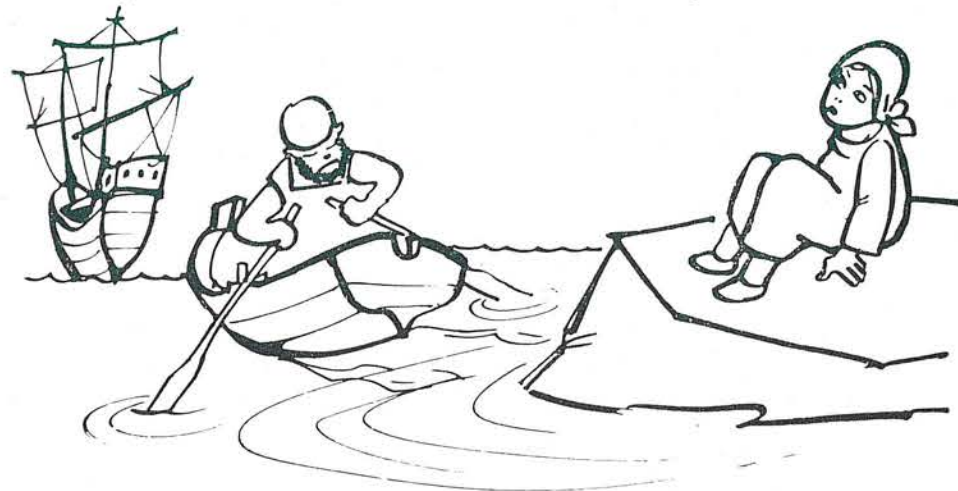
»Oh, da mi je dano imeti tak biser, pa bi sina lahko odkupil!« je vzkliknil ribič. »Tako pa bo končal v ječi!«

Deklici je zadrhtelo srce. Da bi človek umrl v ječi, ko drži njegovo rešitev v rokah? Ne da bi pomislila, kako bo spet neusmiljeno siromašna deklica, je biser izročila ribiču, ki je pri priči sedel v ladjico in odjadral k morskim razbojnikom in odkupil sina.

Saj si lahko mislimo, da se je deklica v ribičevega sina zaljubila, ker se tako pač vsaka taka povest konča. Ko so slavili svatbo, je deklico motilo le to, ker ni imela nikakršne dote.

»S teboj je tako kakor s školjko!« jo je tolažil ribič. »Tudi v tebi je čudovit biser. To je tvoje dobro srce!«

Na svatbi so peli in plesali, seveda, in svatba je bila imenitna.

Kožuhovinašta kučma

Takrat sem imel sedemnajst let in sem bil uslužbenec družbe, katere počrtnice mi je bilo obiskovati. Te podružnice so bile raztresene daleč okrog po stepi in do njih si lahko prišel samo s konjem.

Nekega sončnega pomladarskega dne so me poslali v Kopiluhovo, kjer so bile naše konjske črede. Tja sem vedno posebno rad zahajal, zakaj tam sem imel prijatelja, Kirgiza Kuzajina. V njegovi jurti — tako se imenujejo kirgiški šotori — sem vselej stanoval.

Pred marsikatero kirgiško jurto je bilo včasih videti na kol privezano lisico. In to ne brez vzroka. Kol so zabili v zemljo in mu nataknili širok obroč s pritrjeno verigo. Na to verigo so pripeli ovratnico ujete lisice. Žival je na ta način lahko letala okoli kola, zaradi vrtečega se obroča se pa ni mogla zaplesti v verigo. Otroci so se igrali z lisico, jo

krmili in negovali. Komaj pa je pritisnil mraz, so jo ubili, da bi si iz njenega kožeha napravili tamkaj običajno pokrivalo, imenovano malahaj.

Ko sem ustavil konja pred Kuzajinovo jurto, sem videl, da je bila na kolu pred njo privezana odrasla, prekrasna lisičja samica. Zleknjena je dojila petero mladičev.

»Vso družino sem privlekel iz brloga!« je dejal Kuzajin.

»Čudno, da mladiči ne uidejo, ko jih nisi privezal,« sem rekel.

»Kam pa naj zbežijo?« je odvrnil. »Zakaj bi zapustili mater? Kako naj bi sami živeli? Kdo bi jih hranil? Saj so še tako mladi, da komaj tekajo. Tu jim je dobro... in tudi jaz sem zadovoljen: ko bodo odrasli, ne bom dobil samo ene, temveč kar šest kožuhovinastih kučem!«

Med svojim bivanjem pri Kuzajinu sem ves svoj prosti čas posvetil

lisički in njenim mladičem. Kuzajin je bil v bližini kola izkopal votlino in jo postlal s kožami.

Mlade lisičke so dobile poleg materinega še kobilje mleko; samico so krmili s surovim mesom. Včasih se je zgodilo, da je pozabila svoje ujetništvo in se skupno s svojimi živahnimi mladički veselila življenja: skrbno jih je umivala, se igrala z njimi in se udobno pretegovala pred jamo, kadar je bil čas dojenja.

Lisice se nenavadno težko privadijo na ljudi. Že zvok njihovega glasu jih plaši, dima in ognja se bojijo, bližina psov zanje že nagonsko pomeni trajno nevarnost.

Toda ta lisica je imela mladiče, bila je mati in materinsko čustvo jo je prisililo, dase je z vsem spoprijaznila: s stalno bojznijo, z verigo, z ujetništvom.

Včasih jo je Kuzajinov sin peljal na sprehod. Prijel je verigo in zbežal z živaljo v stepo. Mladički so skakljali za njo. Lisica je napela verigo, kolikor ji je bilo mogoče, in se na vso moč trudila, da bi se čimprej oddaljila od človeških naselbin, ki so imele zanjo tako zoprno vonj. Ob vsakem takem sprehodu je vedno znova upala doseči prostost. Upala je zama, — veriga jo je neizprosno vedno spet pripeljala nazaj. Ko so se vračali, je bila zadnja; z globoko sklonjeno glavo se je plazila za fantkom do osovraženega kola, k brlogu, ki so ga bili umetno napravili ljudje. Mladiči pa, ki niso poznali nič drugega, so veselo divjali naokrog in se med seboj rvali.

Ko sem delo končal, sem odjezdil nazaj na svoje službeno mesto. Prešlo je nekaj mesecev. Pozno jeseni so me spet poslali v stepo, v Kopiluhovo. Vreme je bilo obupno. Oblaki so se vlekli tako nizko preko stepe, da se je zdelo, da bi jih do-

segel z bičem, če bi se le malo dvignil v stremenih.

Komaj sem se približal taborišču Kirgizov, sem pojezdil seveda takoj k prijatelju Kuzajinu in ga vprašal po lisici.

»Kar sam pogledj,« mi je rekel.

Ne da bi osedlal konja, sem takoj stekel h kolu. Tam sem zagledal negibno sedečo lisico. Njena sedaj vsa mršava glava s koničastim gobčkom je bila nepremično obrnjena proti stepi. Ličnice so ji neprestano trzale. Moje navzočnosti sploh ni opazila. Včasih je pomežiknila s trudnimi očmi in se strmo zagledala v daljavo, kot bi bilo mogoče skozi deževno pokrajino nekaj opaziti... Hrana je nedotaknjena ležala poleg nje.

»Včeraj ponoči so jo mladiči zapustili,« mi je rekel Kuzajin obžalovaje. »Čemu zdaj še rabijo mater? Zrasli so ob njej in vse jim je darovala: ostre bele zobe, topel rjav kožuh, hitre noge, vroč kri... Zdaj pač svoje stare matere ne potrebujejo več!«

Neskončno mi je bilo žal lisice, nje, ki je tako požrtvovalno in skrbno vzredila svojih pet mladičev sredi hrupnih človeških bivališč — in ob tem premagovala bojazen in nadloge! In zdaj so svojo mater zapustili — jo pustili samo z osovraženim kolom, se odplazili v temni jesenski noči, ko je vse spalo in jih niso mogli dohiteti ne strelji in ne psi... Pobegnili so s prav lisičjo zvičajnostjo, ki so jo — kot vse ostalo — podedovali po materi.

»Klicala jih je,« mi je pravil Kuzajin, »tožeče je zavijala vso noč... Zelo se mi smili, res se mi smili... Zame je to seveda velika izguba: pet malahajev mi je ušlo!«

Brez besed se je približal lisici, ji snel ovratnik in rekel: »Če je že pet

malahajev izgubljenih, pa naj bo še šesti.« Okrenil se je k meni: »Kako bi ti le mogel pogledati v oči, če bi nosil na glavi kučmo, ki sem jo napravil iz nesrečne matere? Takega malahaja ne maram!«

Po teh besedah je skušal lisico z vpitjem prepoditi. Ko pa ni zbežala, je ostro zažvižgal, nakar se je lisica splazila v brlog poleg kola.

»Ne verjame več, da je svobodna,« je menil Kuzajin. »No, da, na verigo se navadi celo žival.«

Naslednje jutro pa je bil brlog prazen in Kuzajin se mi je ves vder nasmehnil: »Šesti malahaj je zbežal, da poišče svojih pet malahajev... Mati bo našla svoje mladičke in jim odpustila... saj je mati...«

TONCA BREŠČAK

Ilustriral: M. BAMBIČ

Zimski dan

Dobro jutro,
beli snežec!
Ti veselje si otrok.
V mlinu si zamrznil žlebec,
si zamrznil
nam potok.

Hej, na noge,
vse zaspanke,
dečki, deklice —
vsevprek!
Treba je napraviti sanke,
jih zavleči
v brdo, v breg.

Moramo zdaj tekmovati,
kdo bo zdrknil
v dol čimprej...

Snežne kepe si metati.
Hej, na noge
vsi, juhej!

RADO KRAGELJ

Ilustrira: SAVO SOVRE

NA VALOVIH PRAGOZDNE REKE

48. »Oprostili so ti, ti jih pa v zahvalo zmerjaš!« je zagrmel Sedar nad Pedrom in videti je bilo, da se bo zapodil vanj in pošteno obračunal z njim. Ampak obvladal se je. Obrnil se je k poveljniku: »Da mu dokazem, da smo boljši od belih ljudi, ga bom jaz vodil do Loande!« Črni

borci so odobravajoče zamrmrali. »Poznaš te kraje?« ga je vprašal poveljnik. »Sledila bova reki. Če naju ne pustite, bova pa pobegnita.« — »To si mislim,« je reket poveljnik. »No, če že vztrajaš, t' bomo dali staro puško, in če znaš streljati, vaju pa morebiti pustim sama na pot.«

49. Dva dni so borci potovali ob reki navzdol, potem pa so se obrnili v notranjost dežele. Tu sta se Sedar in Pedro poslovila od njih: pravzaprav se je poslovil samo Sedar, kajti Pedro je ves čas molčal in ni nikomur naklonil niti besedi, kaj šele prijaznega pogleda v slovo.

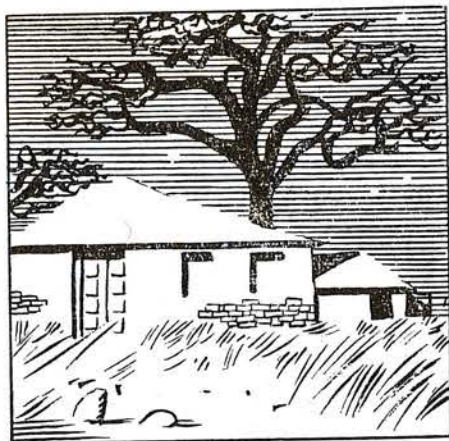

50. Ostala sta sama. Potovala sta več dni brez nezgod. Hranila sta se z divjadjo, ki jo je nalovil Sedar, in si tešila žejo z vodo iz reke. Hladne noči sta prespala ob ognju, ki sta ga zakurila na kaki jasi, in ta ju je grel ter hkrati odganjal roparske zveri od njihovih ležišč.

51. Tako sta hodila, dokler nista nekega večera naletela na izhojeno stezo, ki je vodila od rečnega brega v gozd. »Ljudje so tod blizu,« je rekel Sedar. »Naseljenci! Portugalci!« je vzklil Pedro in stekel po stezi. Sedarju ni kazalo nič drugega, kakor da jo naglo ubere za njim.

53. Sedar je planil na Pedra, ampak bilo je prepozno. Postave, ki so se premikale med gospodarskimi poslopji farme, so v hipu izginile. Okna na farmi so se zaprla in kmalu za tem se je z majhnega balkona, obdanega z vrečami peska, oglasila strojnica. Napadalcu so se spustili v beg.

52. Gozd se je razredčil in nazadnje prešel v travnato ravnico. Pedro je na robu gozda obstal in počakal Sedarja, ki je pritekel za njim. Na ravnici je sredi lesene ograde stala vrsta gospodarskih poslopij in med njimi nizka bela hiša portugalskega naseljence. »Poglej!« je krik-

nil Pedro in pokazal na črne postave, plazeče se med visoko travo proti hiši, ki jih je bil Sedar opazil že prej. »Uporniki. Napadli bodo farmo,« je zašepetal Sedar. Tedaj je Pedro iztrgal puško Sedarju iz rok in naglo nekajkrat zaporedoma ustrelil v zrak.

54. »Beživa,« je kriknil Sedar, »če naju dobijo, bo hudol!« Pedro je na vrat na nos planil za njim proti džungli. Ampak medtem ko se je Sedar večje prebijal skozi grmičevje na njenem robu, je Pedro obtičal v trnju. Še preden se je dvignil, so ga obkrožili črni uporniki.

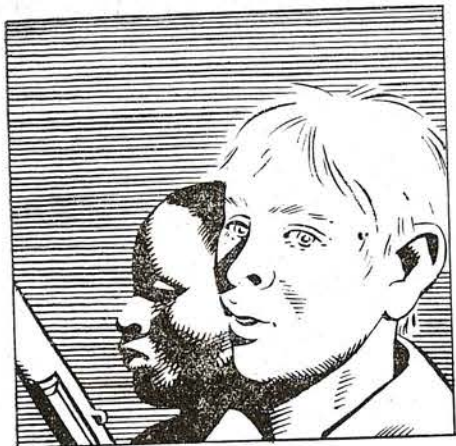
55. »Ta je streljal in jih opozoril!« je rekel nekdo. »Saj je skoraj še otrok,« je rekel drugi. »Kaj zato, opozoril jih je, naš napad je spodletel!« Tedaj je stopil mednje Sedar, ki se je vrnil po Pedra: »Ni streljal on, jaz sem. Po nesreči se mi je sprožila puška, nisem nalašč.«

56. Pedro je začudeno pogledal Sedarja in se počasi dvignil. Potem dolge minute ni razumel, kaj Sedar dopoveduje črnim vojakom; govorili so v jeziku Bantu, od katerega je Pedro znal komaj kako besedo, in vmes živahno krilili z rokami ter tu in tam grozeče krilili zdaj na Sedarja

zdaj na Pedra. Nazadnje se je Sedar le nekako izmotal. Črni vojaki so v dolgi kačasti vrsti izginili v pragozdu. S farme se je še vedno v presledkih oglašala strojnica. Ko je še ta utihnila, je bilo okrog Pedra in Sedarja tiho kakor v grobu, le veter je šuštel v travi.

57. »Hvala, rešil si mi življenje,« je rekel Pedro Sedarju. »Pojdiva,« je odsekano odvrnil Sedar. »Zakaj si me rešil?« je hotel vedeti Pedro. Sedar je zamišljeno pogledal farmo: »Sam ne vem. Če bi ne bilo naju, bi jim napad uspel. Dosti je tega, pojdiva!« In stopil je v džunglo.

59. Tistega dne se je Sedar odpravil na lov, Pedro pa je pripravljaj taborišče za čez noč. Sedar je stopal po komaj vidni pragozdni stezici — ko mu je nenadoma zmanjkalo tal in znašel se je v jami, v skrbno prikriti pasti, kakršne nastavlajo domačini divjim zverem.

58. Spet sta hodila več dni. Nekajkrat sta naletela na naselbine Bantujev ali farme portugalskih gospodov; vendar sta se izogibala prvih in drugih. Kakor po nekem neizrečenem dogovoru sta daleč naokoli obšla vse kraje, kjer bi mogla srečati Portugalce ali pa Bantuje. Tudi nista nikoli omenila dogodka pred napadom na far-

mo. Vendar je Pedro začel drugače gledati Sedarja, ki ga je bil prej zaničeval. Kaj je v tem črnem dečku, od kod njegov ponos? Zakaj se je bil ponudil, da ga povede do Loande? In zakaj mu je rešil življenje ob napadu na naseljsko farmo?

NA VRTILJAKU

Visoko sedimo,
krepkó se držimo,
ko v divjem se krogu
podimo, vrtimo.

Pogumno zajezdil
je Milan konjiča
in goni ga z bičem
vse tja do Tržiča.

Poglejte tam Janka,
ki v avtu je z Mico!
Obema mudi se
po breskve v Gorico.

Visoko s kamele
Andrejček nam kima,
v Benetke potuje
in dalje do Rima.

Kaj vidite tamle
v kočiji Tatjano?
Sestrično obiskat
se pelje v Ljubljano.

Saj godba igra nam,
potujmo veselo
in z zemljo okroglo
vrtimo se smelo!

Ko pa zvrtil se
nazadnje nam v glavi,
tedaj potovanje
se naše ustavi.

Vsi trudni in lačni,
a zdravi in celi
za malo denarja
na cilj smo prispeli.

Rdeči balonček potuje

Veselo je bilo lepega zimskega popoldneva na otroškem zabavišču. Vsepovsod šumeče vrvenje, vzkliki, smeh, žvižgi, vmes godba. Gugalnice so bile polne. Vrtiljak je s svojimi lepimi konjički in avtomobili veselo krožil. Srečni obrazki so bili nasmejani.

Med gručo, ki je obkrožala moža, ki je nosil ogromen šop raznobarnih balončkov, sta se pomešala Matjažek in njegova mamica...

»Tega mi kupi, saj si mi obljubi-la,« je proseče vzkliknil deček in pokazal na velik rdeč balonček, ki je vse druge načkriljeval. S težavo sta se prerinila do prodajalca. Mama je pripravila denar in mož je poiskal nitko rdečega balončka ter ga izmotal iz šopa.

Matjažek je ves srečen stegnil obe ročici in že je prijel za vrvico, ko se je možu zataknila za mezinec.

Medtem ko je skušal oprostiti prst, je Matjažek izpustil nitko in že se je osvobodil balonček dvignil v zrak. Mož je srepo ošinil Matjažka, ki je od presenečenja onemel odprl usta, nato pa krčevito zajokal. Mamica je smehljuje gledala za balončkom, nato se je obrnila proti otroku in treba je bilo mnogo besed, preden ga je utolažila. Hotela mu je celo kupiti drugega, a Matjažek ga ni hotel.

»Glej, glej, kako je balonček vesel. Glej, kako leti!«

Matjažek je utihnil. Z očmi, polnimi solz, je žalostno pogledal kvišku. »Mamica, zakaj je balonček ušel?« in zopet je zajokal.

»Morča si je želel prostosti, da se nekoliko razgleda po svetu,« mu je mama odgovorila.

In res si je rdeči balonček želel prav tega. Iz višine je videl, kako so vsi zrlji za njim. On pa se je dvigal, dvigal. Hiše so postale majhne kot igračke, videl je mesto pod seboj, polja, ceste, vasi, gore, gozdove. Kako čudovito je bilo vse to! Preobračal se je v zraku od veselja, smejal se je in se pogovarjal z vetrom.

Nad njim je nevidno plul bel oblak in ga začudeno glečal. Balonček se mu je približeval. Še malo in znašel se je v vlažni, neprodorni beli megli. Prestrašil se je.

»Kaj je to? Kje sem? Kje je sonce?«

»Ha, ha, ha,« se je zasmejal oblak. »Vame si se zaletel. Ali si mislil, da sem iz gosjega perja?«

Balonček ni odgovoril. Zazeblo ga je. Dolgo je begal po oblaku. Ves

moker je bil. Končno se je megla razredčila in znašel se je tako visoko nad zemljo, da je skoraj ni bilo več videti.

Nočilo se je in v daljavi so se v temni modrini prižigale lučke.

Ni se še dobro razgledal, ko ga zakrije drug oblak. Ta ga ni ogovoril, bil je temen in mrk. Balonček je postal zelo žalosten in čutil je veliko utrujenost. Niti misliti ni več mogel in končno ga je premagal spanec.

Zjutraj se je prebudil z neznansko težo na sebi. Čutil je, da pada. Zaslíšal je čuden smeh prav blizu sebe. Bile so snežinke, ki so ga obkobile in švigale okrog njega kot bele muhe, sedale so nanj in se norčevale: »O, saj si ves bel, rdeči balonček. Ogromno kučmo imaš!«

Ta je pod njihovo težo vedno hitreje padal. Vleklo ga je navzdol. V hipu pa so se snežinke tiho razpršile in balonček je začutil mehko toploto in rumenkasta svetloba se je razlila po ozračju. Postal je lažji in počasneje padal.

»Odkod ta toplota, ki mi tako dobro dene?« se je vprašal rdeči balonček.

»Sončni žarek sem. Čeprav medel in slaboten, sem razpodil snežinke, ki so te težile.«

»Hvala ti, dobri sončni žarek! Skoraj bi bil moral treščiti na zemljo.«

Sončni žarek ga je spremljal in

mного njegovih bratcev se mu je pridružilo. Nebo se je razjasnilo in rdeči balonček se je blestel v sveži sinjini. Vedno lažji je postajal in počasi se je bližal zemlji. Tik pod seboj je videl rogovile visokega, golega drevesa. Ustrašila ga je misel, da ga bodo veje prebodle in potem bo vsega konec.

»Da bi vsaj veter zapihal in mi pomagal spremeriti smer. Tako pa sem zgubljen,« je mislil balonček.

A ni bil izgubljen. Z lahkoto se je tiho zasidral med veje in njegova vrvica se je zataknila v razpokano skorjo drevesa. Poskušal si je najti drugo lego, pa je obvisel na vrvici, ki jo je skorja trdno držala. »Srečno sem pristal, a tu sem jetnik, nikamor več ne morem,« je govoril balonček sam sebi.

V njegovi bližini je nekaj zašumelo. Bil je star vrabček, ki se mu je približal: »Kaj pa ti tukaj, odkod si se vzel?«

In balonček mu je pripovedoval, kaj je vse doživel na svojem nepričakovanom potovanju in o nezgodah, ki so ga na poti doletele. Vrabček ga je z zanimanjem poslušal. Hotel je nekaj reči, ko sta zaslišala pod seboj glasove. Po poti sta prišla dva dečka in sedla na klopco pod drevesom. Bil je Matjažek s svojim starejšim bratcem.

Balonček in vrabec sta prisluhnila. Droben, žalosten glasek je pripovedoval o rdečem balončku, ki je ušel in je bil tako lep in tako velik.

»Ali slišiš?« je tiho zaščebetel vrabček. »O tebi govorita. Spusti se dol in razveseli malega dečka! Igračke so pač zato tu, da zabavajo otroke.«

»Saj bi rad, ker se mi deček smili, a ne morem. Prosim, pomagaj vrvici iz razpoke,« je odgovoril balonček.

GUSTAV STRNIŠA

SLEPO DETE

Nič ne vidim, v mojih očkih
je samo sovražna noč,
toda v mamice besedah
je skrivnostna moč.

Iz temine slepe gledam
kakor skozi okno v svet
in lepote se zavedam,
ki jo nudi pestri cvet.

Vidim ptičke, ki letijo
k sončni zarji v nedogled,
ko v višavi se glasijo,
čutim v sebi njih polet.

Mamice ljubezen prava
mrak megleni spremeni,
duša v novem svetu plava,
gleda in se veseli.

Vrabček se je dobrovoljno na-
smehnil in s kljunom oprostil vrvi-
co. »Le pojdi, dobro delo boš opravi-
vil! Na potovanje pa nikar več ne
misli,« je pristavil.

»Pozdravljen, vrabček! In hvala!«
je odvrnil balonček in se previdno
spustil skozi veje in padel dečkoma
pred noge.

Matjažek je poskočil: »Moj balon-
ček, moj balonček!« Več ni mogel
izreči v svojem veselem iznenadenju.
Objel ga je z obema rokama.

Rdeči balonček je bil presrečen.

Odpravili so se domov. Iznad vej
pa je zrl za njimi stari vrabček in
še njemu je bilo toplo pri srčku.

Ilustriral: LEON KOPORC

Toplo sonce me objame,
žarek se igra z menoj,
saj v objemu zlate mame
uživam čudežni pokoj!

VLADIMIR KODRIČ

Ilustriral: R. HLAVATY

Ura teče, nič ne reče! Te stare
resnice pač nismo smeli prezreti, saj
smo bili šele na začetku svoje poti.
Bili bi se že odpravili dalje, da nas
Jušto ni že kar nekam čudno zadr-
ževal. Ze smo začeli odrivati naš
bragoc s prijetnega sidrišča, kar pri-
skačeta po bregu dve krepki postavi.
Trenutek nato skoči med nas
Polde iz stare nabrežinske družine
Lovretovih, za njim pa France od
kontovelskih Markčevih. Našim ve-
selim pozdravom je napravil konec
Juštov očitek:

»Skoro bi bili odpluli brez vaju!«

»Brez zamere,« se opraviči Polde,
»zanimalo me je, ali najdem tam
gori v Oljščici kaj žajblja, veste,
onega, ki ga je prinesel na Kras di-
vji mož. Tako sem se zamotil.«

Vsem je bilo na jeziku vprašanje,
kaj je oba prijatelja privedlo med
nas, pa nas je omemba divjega mo-
ža tako priklenila, da smo navalili
na Poldeta, naj nam točneje pojas-
ni. Ta pa:

»Kar na Zorka se obrnite, on je
bolj domač v takih štorijah!«

Res nam je Zorko povedal, da je
predavnimi časi priplula pod naš
Breg lepa bela ladja. Iz nje se je
izkrcał en sam človek, nakar je lad-

ja takoj odplula. Možak, ki je ostal
na bregu, pa je bil velik kot hrast,
trden kot dren, kosmat kakor z ma-
hom porasla skala, z dolgo, razku-
štrano brado in lasmi, neroden pa,
kakor ga opisuje ona znana:

Divji mož, kosmati mož,
tri doline je ogradil...

Svoje samotarsko življenje je pre-
življal tam gori v Bregu pod obalno
cesto v kraški pečini. Iz tega svoje-
ga skalnega doma je šel samo pono-
či, da si nabere zelišč ali pa nalovi
rib, če si je mogel izposoditi kako
čupo, ne da bi bil vprašal ribiča-go-
spodarja. Saj čupo je po lovu vrnil
na mesto, kjer jo je vzel, toda vse,
kar ni bilo v čolnu trdno pribito,

je odnesel, naj je bil lonc ali kamižola; Gospodičevemu pradedu je odnesel škornje, in ko je nekoč nalletel v čolnu na domačinko, si jo je naložil na široka pleča in nihče je ni nikoli več videl... Nekaj dobrega je pa le storil: s seboj je z ladje prinesel sveženj raznih semen, ki so tod dobro vzkliła, in tako imamo danes na Krasu poleg žajblja tudi še kopico drugih zdravilnih rastlin.

Ko nam je bila povest divjega moža znana, smo izvedeli tudi še, da je včeraj dopoldne srečal Jušto Franceta in mu povedal, kaj nameravamo. France je danes navsezgodaj »skočil v Nabržen« k Poldetu in tako so trije nekdanji ribiči, sinovi starih ribiških družin — nabrežinske, kriške in kontovelske, pripravili naši »ekspediciji«, kakor je France imenoval naše morsko popotovanje, tako prijetno presenečenje.

Pa že nas krcne Polde, češ, zajčki ste, da niste že sinoči šli v Štivan in tam prenočili! Seveda, babe velikanke — Štorklje z Grmade ste se ustrašili in se bali, da bi vas ponoči strašila.

»Kaj šele, če bi bili tam na kresni večer in slučajno videli kres v starem devinskem gradu!« zbada France, toda Stane ga zavrne, češ da go-

ri po naši deželi na kresni večer že od davnih časov nebroj kresov.

»Ze, ze,« se ne da ugnati France, »toda vse te kresove pripravijo in zažgejo ljudje, medtem ko zagori devinski kres brez grmade dračja in brez šibic! No, saj poznam vašo radovednost, zato poslušajte! Dobro veste vsi, da je težko povedati, kateri devinskih gospodov je bil bolj, kateri manj krut, kajti vsi so kar noreli za zlatom in dragim kamenjem. Vzeli so si ga kjerkoli in kakorkoli, da so ga le mogli spraviti v varne zakladnice pod devinskim gradom. Gorja, ki so ga povzročili domačinom in potnikom, ne bi mogel nihče opisati. Za kazen pa nihče ni užival tistih zakladov in so še dandanes zakopani pod razvalinami. Vsakih sto let na kresni večer zažarijo s krvjo pridobljeni zlatniki in dragulji in se razplamtijo v kres, segajoč do neba. Moj praded je pa pravil, da mu je njegov praded povedal, da bi moralo nekako ta leta miniti sto let, odkar je gorel zadnji devinski kres.«

Se marsikatero sta razdrła naša nova sopotnika, posebno ko sta se spomnila starih ribiških, kakor na primer:

V barki in v oštariji — vedno v tovarišiji; doma je najbolje biti sam. Pred nevihto je vedno zatišje — tudi doma.

(Videti je torej, da so bili domači ribiči veliki junaki, dokler niso bile poleg njihove žene...)

»Da,« se domisli Polde, »na morju je še menih vesel, ko čuje kletev!«

Lahko si mislite, kako je nejevernost vsem sijala iz oči. Pa se Polde ni dal ugnati:

»Menih potuje po morju,« začne šaljivec, »pa ti nastane vihar, da kar žvižga skozi vrvje. Bled se stiska

menih v kotu kabine, saj ni vajen morja in želodec mu nagaja.«

»Kar brez strahu, oče, nikake nevarnosti ni!« ga tolaži kapitan.

»Kako pa veste?« zanima meniha.

»Saj čujete, kako kolnejo mornarji, in dokler ti kolnejo, bodite brez skrbi!« zagotovi kapitan.

Vihar razsaja morda še huje; menihov želodec se vedno bolj upira. Zaskrbljen pobara kapitana:

»Ali mornarji še kolnejo?« In ko čuje pritrdilni kapitanov odgovor, mu iz dna srca privre:

»Hvala Bogu!«

»Bom pa še jaz pristavil svojo,« spremeni France splošno dobro voljo v novo napeto pričakovanje. »Ti, Jušto, se še dobro spominjaš kriškega Mažka, kaj? Spravi se ti dedec z barko na ribe, pa zapiha burja, da zapleše Mažkova lesenjača po valovih kakor mlad deklič na bazarju. Mažka oblije ne samo morska voda, ampak tudi kurja polt; celo kleti pozabi, kar ni bila njegova navada. Fant se ni zlepa ustrašil valov, pa

je tokrat le bilo prehudo in iz globe srca mu vznikne:

»Ljuba Mamka božja barbanska! Veliko svečo ti bom postavil v oltar in nikoli več ne bom kletel, če neha ta ples!«

Kmalu se burja utiša, morje se pa umiri ravno toliko, kolikor je navadno bilo potreba, da je Mažek zakletel. In kar sama od sebe je zdrknila iz njegovih ust takim prilikam primerna kletvica. Hipnemu zatišju je pa sledil še hujši ples. Prestrašeni Mažek pa:

»Jej, ljuba Mamka božja barbanska, ti pa res ne poznaš nobenega špasa.«

Vreme krasno, družba prijetna, klepetava, da bi še tako kislega filistra spravila iz vsakdanjih skrbi, kaj čuda, če se je dobro razpoložene stalno večalo. Pa ti poščili stari Jušto, ki se je doslej samo tiho pod brki nasmihal, proti Poldetu, mu pomežikne proti Jelici in meni s kar najbolj zaskrbljenim glasom:

»Ja, prijatelji moji, smejete se Mažku. Bojim se pa, da se bomo tudi mi še zatekli k Mamki božji barbanski,« in strokovnjaško-resno sledi Poldetu pri opazovanju obzorja. Obema se namah pridruži še France, ki pristavi:

»Saj res! Veter se sprevrča. Ti spak, ti! Pa menda ja ne bomo na zadnje še urha klicali!«

»Nikarte,« meni Boris, ki opazi Jeličino nenadno bledico, »saj nismo daleč od obale in jo lahko dosežemo, kadar hočemo!«

»Ti si mi pravi mornar!« se ponorčuje Polde, »če nas zaloti jug, bomo morali na odprto morje; če bi vozili preblizu obale, nas lahko vrže ob skale, potem pa — reši!«, kdor se more!«

Ne samo Jelica, tudi vsi ostali so se nekam zresnili. Pa kaj bi se ne!

Trije ribiči so le preveč poznali morje in njegove muhe, da bi jim ne verjeli. A videti je, da je staremu dobričini Juštu le malo hučo v tako zaskrbljeni družbi, pa se zvito nasmehne in meni, da do Trsta že pridemo, tam smo pa na varnem... Družba se sicer oddahne, bežen zaskrbljen pogled pa le še zdrkne k obzorju. Pa ne samo Jelici!

»Z vami pa res ni dolgčas!« skoči Zorko. »Saj smo že skoro pri Brojnici; mimo školja Dedence in Špelinega kamna tam Pod stenami smo jadrali, ne da bi se zanju zmedili.«

»Kar je, je,« meni Stane, »v mišlih mi je, da imamo v naši družbi kar tri ribiče, večje ribiče, pa bi nam le kaj povedali, kako so ribarili oni in njihov predniki po teh vodah. Kaj pravite?!« (Dalje)

O snegu in snežinkah

Nastanek snežink je zelo preprost. Vodni hlapi, ki se vedno dvigajo iz močvirij, jezer, rek in morij, so sestavljeni iz drobcenih kapljic. Te se potem združujejo v večje, in če se zrak močno ohladi, zledenijo v drobne kristalčke, ki imajo najrazličnejše oblike.

Da so snežinke drobne zvezdice, so vedeli že v 13. stoletju. Ko pa so v prvi polovici 17. stoletja izumili drobnogled, se je preučevanje snežink vedno bolj izpopolnjevalo.

Zahvaljujoč se delu znanstvenikov vemo danes o snežinkah že zelo veliko, čeprav nam je še marsikaj nejasnega. Oblika snežinke zavisi od količine vlage v zraku in od temperature. Zato padajo včasih drobcene šesterostranične prizmice, ki so lahko tudi votle, včasih pa majhne šesterostranične ploščice in zvezdice. Najlepše od vseh so snežinke-zvezdice. Te so tako krasne, da služijo zlatarjem in draguljarjem kot najpopolnejši vzorci. Danes poznamo že nad deset tisoč raznih oblik.

Teža snežinke ni velika. Sele deset milijonov jih tehta komaj en kilogram. Tudi njihova debelost je neznatna. Sto petdeset bi jih morali nanizati eno na drugo, da bi dosegle višino enega milimetra. Velikost snežinskih kristalov pa je različna. Navadno imajo do štiri milimetre v premeru, lahko pa tudi dvakrat več. Toda to se zgodi le poredko. Kljub temu padajo včasih tudi snežinke, ki imajo nad en decimeter v premeru. To se dogaja samo takrat, kadar vlada brezvetrje in se mnogo kristalčkov združi v eno samo orjaško snežinko.

Včasih padajo snežinke v neizmernih količinah. Posebno nevarni so snežni meteži, ki nametejo v štiriindvajsetih urah do deset ton snega na en kvadratni meter. Ogromne snežne mase onemogočijo vsak promet, potrgajo žice in porušijo strehe. To povzroča veliko materialno škodo, terja pa tudi človeške žrtve.

A. V.

KOLIKO TEHTA PIKA NA "I"?

Vsaka reč na svetu ima svojo težo, to vemo vsi. Da pa bi kdo tehtal piko na »i«, o tem se gotovo ne govori in ne piše preveč pogosto. Vendar je tudi to možno, ker obstojajo izredno precizne tehtnice, ki nam omogočajo stehtati tudi majceno piko na »i«. Če napravimo to piko s svinčnikom, tehta ta nekaj milijonink grama. Kadar pa napravimo piko z nalivnim peresom, tehta v začetku nekaj več kot pika, narejena s svinčnikom, ko pa tekočina izhlapi, je navadno dvakrat lažja od sveže pike.

A. V.

Zanimivosti iz filatelije

MIRO P.

INDUSTRIJSKI RASTLINI TOBAK IN MAK

TOBAK smo dobili iz Amerike leta 1560. Kadili, žvečili in nosljali so ga v začetku le vojaki, pozneje se je to strupeno zelišče zelo razširilo tudi med prebivalstvom Evrope. Ko tobakovi listi dozori, jih potrgajo, naberejo na vrvice in suše v posebnih zračnih prostorih. Pozneje liste poškopijo z vodo, jih zlagajo na kupe in pustijo, da se kvasijo. Tako se v listih razvije omotni strup nikotin. Ko se to izvrši, je tobak goden za kajenje. Tobak sadijo v Južni Srbiji, Makedoniji, Dalmaciji, na Ogrskem, v Galiciji in drugod. Goje ga pa lahko samo z dovoljenjem državnih oblasti.

Nadzor nad tobačnimi nasadi in prodajo tobaka vodijo finančni stražniki. Za mladino je tobak hud strup, ker vpliva slabo na prebavo in srce ter povzroča bljuvanje, glavobol in močno utripanje srca.

VRTNI MAK. Njegova domovina je Orient. Podoben je našemu divjemu maku, je pa nekoliko večji. Ko vrtni mak dozori, odcvete in uvene. Cvetni peclji olesenijo, zato stoje zreli plodovi pokončno. Semenska glavica je razdeljena v predale; v njih je seme, ki ga uporabljajo pri izdelovanju slaščic, lekarniškega olja in drugih lekarniških izdelkov. Iz mlečnega soka pa izdelujejo v Vzhodni Indiji opij, ki je omamen strup, a ga kljub temu uporabljajo kot zdravilo.

NAŠI MLADI DOPISNIKI

SPOR S PRIJATELJEM

Sel sem v šolo kot po navadi. Bil je lep sončen dan. V razredu smo skakali in se lovili. Moj prijatelj pa me je venomer dražil in se smejal, če sem tekel za njim.

Naveličal sem se in ga v šali sunil, on pa mi je rekel: »Srečala se bova zunaj.« Toda meni ni bilo do tega. Zdelo se mi je neumno, da bi se tepel s svojim najboljšim prijateljem. Po pouku sva se sešla na določenem mestu in to nekaj sto metrov od šole.

On me je začel porivati in izzivati. Pograbila me je jeza in sva se stepla. Ko je bil najin pretep končan, sva šla vsak po svoje. Meni je bilo težko, da sem izgubil najboljšega prijatelja.

Minil je prvi dan in za njim takoj drugi, a midva si nisva pogledala v oči ali obraz. Sele približno čez teden dni se mi je nasmehnil, ko sem ga pogledal. Podala sva si roke in sklenila mir.

Od takrat se nisem nikoli več sprl z njim, čeprav je bil tistikrat kriv on. Edina napaka mojega prijatelja je namreč ta, da druge izziva, ko pa jih dobi, se drži kisto.

Vendar sva si bila kot prijatelja vedno v dobrih odnosih in sva se le redko stepala ali skregala.

Ime mu je Boris in je drugače kar priden fant. Sklenila sva, da se ne bova več tepla in upava, da bo to veljalo, dokler bova živa.

Ko sva si po sporu segla v roke, sem čutil, da sem si s tem pridobil prijateljstvo fanta, s katerim se nikoli več ne bom skregal.

Udovič Stojan
II.a Niž. gimn.

KAKO SEM JIH POTEGNIL

Če mi kdo reče, naj se zbudim ob petih, ker moram drugi dan odpotovati, se zbudim ob petih kakor ura. Tako sem se zbudil tudi danes. Moral sem v Padova. Takoj sem bil pripravljen. Priganjal sem vse, ker sem bil skrajno nestrpen in sem se bal, da ne bi zamudil vlaka.

Ker sem vedel, da so vsi počasni in se jim ne bo ljubilo pohiteti, sem navil uro za deset minut bolj zgodaj. Zlobna reč, toda potrebna. Nato smo dirjali do železniške postaje. S srcem v grlu smo prispeli tja. Toda tam so se moji domači zavedeli, da sem jih namazal.

Pošteno so me ozmerjali, a jaz mistim, da bi brez te svoje iznajdbe zamudil vlak.

Spanger Radovan
II.a Niž. gimn.

V ENI MINUTI

Sedel sem pred hišo na stolu, nebo je bilo oblačno.

Oblaki so se z veliko hitrostjo pomikali sem ter tja po nebu, ki je postajalo vedno temnejše. Kar zagrmí tako močno, da sem se kar stresel. Zagrmelo je, se bliskalo in ulila se je ploha. Moral sem steči v hišo. Z okna sem opazoval, kako je deževalo. Naenkrat je pričela pihati burja tako močno, da je potokla vse cvetice na vrtu in zlomila neko mlado cvetočo češnjo. Pes, ki je bil na dežju, je bil takoj premočen. Voda je lila po zunanjih stopnicah s tako hitrostjo, da je pričelo kapljati na hodnik. Ker je bilo na hodniku hladno, sem se premestil in šel v kuhinjo in s tistega okna opazoval cesto, kjer so ljudje begali na vse strani... Toda preden so dobili zatočišče, so bili že mokri, tako naglo se je ulil dež.

Vse to se je zgodilo v eni minuti.

Pertot Stefan
II.a Niž. gimn.

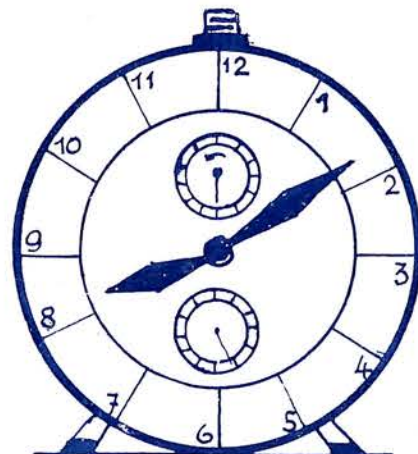
DVA REBUSA

URA

V vsako polje vpiši en zlog. Zadnji zlog prejšnje besede tvori vedno prvi zlog naslednje besede.

Besede pomenijo: 2. nepravilnost, 4. puščavska žival, 6. glad, 8. razpredelnica, 10. vleči za lase, 12. mesto v Albaniji.

ZAMENJAVA ČRK

MARKO	( )	MUKA	( )
NOREC	( )	KOČA	( )
ŽOGA	( )	KROTEK	( )
KOS	( )	RED	( )
KRAVA	( )	LOV	( )
MAK	( )	LOK	( )
KROV	( )	KOL	( )
SLAVA	( )	NOSITI	( )
MODER	( )	KOT	( )

V vsaki besedi zamenjaj eno črko in dobil boš novo besedo. Črko vpiši v oklepaj. V oklepajih boš bral ime slovenskega pesnika. V poslanih rešitvah navedite tudi nove besede!

UGANKI

(Vojan Arhar)

Štirje bratje, tri sestre,	Pet vzporednih tankih žic,
dan za dnevom mimo nas	a na žicah skrivljen stric,
urno v krogu se vrte,	črne ptičke priletele,
merijo nam kratek čas.	drobno pesmico zapele.

Rešitve ugank, priobčenih v 5. številki, pošljite uredništvu »Galeba«, Opčine pri Trstu — Opicina Trieste, do 15. marca 1962. Trije izžrebani reševalci bodo prejeli nagrado.

REŠITEV UGANK IZ 4. ŠTEVILKE

1. KRIZANKA. *Vodoravno*: 1. kača, 4. era, 6. on, 7. hip, 9. ta, 11. RA, 12. os, 13. do, 14. en, 16. ak, 17. tir, 19. as, 21. ara, 22. rev. *Navpično*: 1. ko, 2. Anton, 3. ah, 4. ep, 5. Ana ali Ada, 8. in, 10. as, 11. rokav, 13. da, 14. Eva, 15. ti, 17. ta, 18. rr, 20. si.

2. SATOVNICA: 1. poleno, 2. lestev, 3. konica, 4. netivo, 5. koline, 6. venček.

3. POSETNICE: astronom, knjigovez, novinar.

4. UGANKE: dim, nalivno pero, urina kazalca.

REŠITVE SO POSLALI: Klavdij Dilič iz *Boršta*; Dino Lovriha iz *Bo-ljunca*; Nada Jovičič, Bogdan Milli, Peter Švigelj, Maja Pahor, Rado Zuzek in Ladi Cunja iz *Barkovelj*; Ivana Placer, Ivo Franko, Julijana Bezeljak, Marjetica Puntar, Moreno Hrovatin, Fiorana Hrovatin, Ondina Vidali, Loredana Gec, Marija Roza Lavrenčič, Franko Meula, Nadja Barazutti, Ani Parovel, Sonja Zupančič iz *Sv. Ivana*; Silvana Rudež, Peter Peric, Milena Abram, Boris Fabjan, Zvonka Markovič in Vlado Kukanja iz *Nabrežine*; Majda Cibic in Tatjana Prašelj s *Proseka*; Vojko Lovriha in Adrijan Lovriha iz *Doline*; Edi Starec s *Kontovela*.

IZŽREBANI SO BILI: Vlado Kukanja, učenec IV. razreda osnovne šole v Nabrežini; Julijana Bezeljak, učenka IV. razreda osnovne šole pri Sv. Ivanu in Peter Švigelj, učenec IV. razreda osnovne šole v Barkovljah.